

Bekijk de wereld eens met de ogen van een kind

Droom tuin

Kind, wat is je diepste wens? Waar word jij gelukkig van? Wat is het waar je van droomt...

Een oneindige ruimte waar je avonturen beleeft die alleen jij kent een geheime hut waar even niemand je kan vinden, alleen je allerbeste vriend met je eigen lijf de aarde voelen tot in je tenen al je innerlijke krachten verzamelen om steeds opnieuw de wereld te creëren

Speel tuin

Naar hartelust speel je op een 'wild landje'

hutten bouwen, schatgraven zand en water, zandkastelen verstopt tussen het hele hoge gras ervaar je met al je zintuigen de natuur samen met de andere aarde-kinderen bezig zijn samen 'zijn'

Ontdek tuin

Door de poort van ont-moeten volg je het zilveren spoor van een slak blaas je pluisjes van de paardebloem liggend in het gras ontdek je jezelf in de wolken de wind in je haren luister je naar het ritme van de natuur leef je om te be-leven

In de tuin

Met hoofd, hart en handen al jaar-getijden bezig in de tuin verwelkomt de kleine tuinman zijn kinderen en geeft ze wat ze ten diepste nodig hebben

Ity Busstra

De kleine tuinman

'De kleine tuinman' is een natuurlijke droom-, speel- en ontdektuin rondom een oude boerderij met een kinderatelier aan de rand van Dedemsvaart. Kinderen kunnen hier naar hartelust spelen op een 'wild landje'; een speciaal voor hen ingericht kinderspeellandschap met ontdekkingsstocht.

Toen wij hier meer dan 12 jaar geleden kwamen wonen was dat omdat bij mij de wens leefde een grote tuin te hebben. Heel veel uren heb ik besteed aan de tuin en het was een ontdekkingsreis in het land van planten, jaargetijden en mogelijkheden. Maar het weilandje achter onze woonboerderij was extra. Een gedeelte was voor de geiten, er was een mooi schuurtje voor ze gemaakt en we hadden een stuk voor hen omheind. De rest van het landje maaiden we een paar keer per jaar.

Toen we hier pas woonden stond het hele landje vol brandnetels, zuring en distels.

Na een paar jaar toevluchtsoord geweest te zijn voor hazen en fazanten zijn we begonnen paadjes te maaien in het hoge gras. Het is leuk om zo een beetje rond te lopen zonder te weten waar je uitkomt. Kinderen verstopten zich in het hoge gras. En elk jaar konden we een nieuw patroon uitproberen. In het gras kwamen ook andere mooi bloeiende grassoorten en heel veel fluitenkruid. Dat was een cadeautje en we maaiden pas laat. Je liep dan door een wolk van fluitenkruid. En elke lente is het weer prachtig.

Het feest der herkenning

Ondertussen werkte ik in het in basisonderwijs met kleuters. Ik vond het belangrijk ze veel mee te geven over de natuur. Mijn grote wens was dan ook om een ontdektuin bij de school aan te leggen. Ook de groenstrook erbij betrekken leek mij geweldig voor de kinderen. Dat is niet gelukt.

Vanaf het moment dat mijn zontje Joppe geboren is en ik gestopt ben met werken, ben ik me af gaan vragen wat ik dan wilde gaan doen. Tuinieren was mijn grote hobby en werken met kinderen is geweldig; waarom geen combinatie van die twee?

Dat moment kwam toen een vriendin vroeg of ik niet het schoolplein wilde bedenken voor de brede school waar ze werkte. Ze nam allemaal boekjes en kopieën mee, onder andere van Springzaad. En toen begon het feest der herkenning! Dát sprak mij aan, dit was wat ik altijd al bedoelde maar niet gerealiseerd kreeg.

Toen Joppe naar school ging en bleek dat daar bij de school ook het kleuterplein opgeknapt moest worden kon ik gelijk mee denken en helpen. Heel wat zaterdagen zijn we met elkaar bezig geweest om het plan dat ik getekend had uit te voeren.

De wensen van de juf en mijn ideeën

sloten goed op elkaar aan en zo hebben we ook een schooltuin gerealiseerd. Ik heb hier enorm veel van het hele proces geleerd en het is geweldig om te zien hoe de kinderen het oppakken en genieten van het zaaien, onkruid wieden en natuurlijk van hun eerste oogst.

Een weiland wordt ontdektuin

Maar na deze ontwerpen begon ook het weiland mij toe te lachen. Samen met Joppe breidden we steeds meer ons gebied uit. Eerst dichtbij huis een zandbakje, samen onkruid wieden in de tuin, boeketjes maken, dan wat verder van huis het weiland op. Na het maaien met een harkje 'hooien', takken van de wilg in

de grond steken en met een kruitwagentje vol geitenmest er naar toe. Tijd speelt dan geen rol en wat beleefden we veel!

Zo ontstond het idee om het hele weiland te veranderen in een spannende ontdektuin waar je wél in de planten mag lopen en je zomaar boeketjes kunt plukken.

Ook de wens om dit alles te delen met andere kinderen kwam steeds meer naar voren.

Met een schets op papier en met stokjes en touwen op de grond heb ik de loonwerker duidelijk gemaakt wat ik wilde. Hij snapte mij, wat niet altijd zo is, heb ik inmiddels ontdekt. De mooie takkenberg, waar kinderen, maar ook heel veel vogels en kleine diertjes zich in kunnen verstoppen, bleek toch voor velen 'een

hekwerk omheen geplaatst, omdat het wel een hele grote aantrekkingskracht op Joppe uitoefende en hij nog geen zwemdiploma's had.

Aangezien dit voor veel jonge kinderen geldt, blijft het er ook omheen staan. In de zomer mogen kinderen met een zwemdiploma er met vloten op, een speciaal hekje dient als ingang.

De poel heeft geheel spontaan de vorm van een hart gekregen en het is ook elke keer als er kinderen zijn weer duidelijk dat dit gedeelte ook het hart van de tuin is.

Ze spelen heel veel op het zand-eiland en met het water. Toen in de winter het water voorbij het hekwerk kwam was het een uitdaging om te zien of je nog over het paadje kon zonder nat te worden.

ben we nu een klein beginnend bosje. De rest van het landje is nog vrij kaal. De enige mooie grote kastanjeboom is met een storm omgegaan en nu is het nog veel jonge aanplant wat er staat. Bewust heb ik gekozen voor snel groeiende soorten als els, kornoelje, berk en hazelaar, ook heel veel wilgensoorten heb ik aangeplant vooral op plaatsen waar we er weer hutten en tunnels van kunnen maken.

De inrichting van het landje is als vanzelf gegaan. Op de grootste open plek ben ik bezig een labyrint te maken, daarnaast is een takkenhut ontstaan. De kinderen wilden ook mee helpen spitten dus kwam op die plek een mini-vijvertje. Een klein stukje heb ik ingezaaid met een wilde bloemenmengsel. Rondom het geitenschuurtje heb ik twee vlecht-

berg brandbare rommel waar ik vast nog niet aan toe gekomen was om op te ruimen'.

Maar heel behoeftzaam en met veel overleg onstond op de plek waar eerst de stokjes stonden een kuil. Het zand dat er uit kwam werd gebruikt om heuveltjes te creëren. Onder de laag aarde en veen kwam mooi geel zand uit de grond. Dat hebben we gebruikt voor het zand-eiland. Met de wilgjes als basis is er een soort greppel omheen gegraven met een afloop naar de kuil. Die vulde zich heel langzaam met water. Diezelfde middag hebben we er een

Ook deze paadjes ontstaan vanzelf. Het is mooi te zien waar het natuurlijke loopje heen gaat. Zo ontstaan er nieuwe paden. Zelf maaien we nog steeds een pad door het gras, als route voor de ontdekkingstocht die ik door de tuin heb uitgezet. Die begint in wat ik altijd de gele tuin noemde.

De kinderen mogen dwars door de beplanting over een boomschijvenpad naar het toverbosje. Dat bosje is vanzelf ontstaan doordat de ratelpopulier alle kanten uitloopt met zijn wortels. In plaats van het te bestrijden heb ik het laten gaan en zo heb-

wanden gemaakt en een halve tunnel die er al stond uitgebreid en ingeplant met wilgentakken. De meeste takken heb ik van de gemeentewerkplaats gekregen. Voor kinderen doen mensen graag iets extra en aan medewerking geen gebrek; het werd ook nog wel even gebracht.

Vanaf dat moment ging ik mee in de stroom, prachtig om te ervaren dat alles lukt wat je wenst, omdat je het wenst.

Een aanbieding van een vracht grote keien waar iemand graag van af wilde, werd gebracht en nog steeds

komen er nieuwe keien. Hele dikke boomstammen en mooie schijven om als brug of springpad te gebruiken kwamen naar mij toe.

En natuurlijk blijven er nog vele wensen.

Ik heb mijn oog al laten vallen op de oude hooisluur waar grotere groepen in zouden kunnen werken, zodat ik de scholen kan gaan benaderen met een jaargetijdenprogramma. En met mooi zomerweer is het daar goed toeven als ik er een soort open schuur van maak, ook ideaal voor creatieve werkzaamheden met speeksteen en hout. Een vuurplaatsje mag ook nog ergens komen zodat alle elementen aanwezig zijn. Het eerste idee van kindermoestuintjes kan nog wachten, als je wilt bereik je veel, maar niet alles. Dat kan ik niet

met picknickkleedjes en lekkers erbij. Ook de jaarfeesten wil ik volgen met een feestelijke activiteit. Ik kijk er naar uit en wacht af wat - of beter wie - komen gaat.

Als je zo bezig bent en je je ideeën, die steeds maar weer aangevuld werden door Oase en Springzaad, gaat vertellen in je omgeving ontstaat er iets. De wens van de ander om mee te doen, mee te denken. Maar vooral komt de vraag: wanneer kunnen we komen met de kinderen?

De eerste kinderactiviteit was vorig jaar in maart. Ondanks dat alles nog niet klaar was waren de kinderen erg enthousiast. Gelukkig hoeft zo'n tuin ook nooit klaar te zijn, als het al zou kunnen, en kinderen helpen je daar geweldige bij door creatief met al het materiaal bezig te gaan dat voorhan-

'Kun jij echt toveren?', 'Waar is dan de winterfee?', 'Ben jij uit een boek gestapt?'

Nadat ze op schapenvachten mogen gaan zitten en ik ze vertel over moeder aarde gaan de indrukken verder: 'Hé, het stinkt, nee het ruikt naar schaa!', 'Wat is dit zacht, hè?', 'Was dit eerst een beer?'

Tijdens het verhaal dat ik vertel of voorlees uit een van de prachtige prentenboeken leven ze mee, enthousiast als altijd. Soms doet de wind buiten in de hoge bomen mee als ze zuchten wanneer het uit is. Dan willen ze iets doen! Ze zoeken een plekje uit aan de tafels waar het materiaal al ligt te wachten.

We hebben zelf houten bankjes en tafels gemaakt van mooi oud hout uit een pand dat vele jaren heeft

alleen, maar wie weet wat er naar mij toe komt.

In de voorjaarsvakantie ben ik gestart met dagelijks een activiteit als hutten bouwen, schatgraven en 'op avontuur met de lentefee'. Ook een creatieve dag is er bij en vanaf april is er elke eerste woensdagmiddag kinderatelier.

Voor peuters heb ik een programma om samen met een ouder op ontdekkingstocht te gaan in de natuur. Elke eerste zaterdagmiddag wil ik ouders met hun kinderen ontvangen om lekker te komen spelen, gezellig

den is. Daarna volgden nog vele enthousiaste groepen die graag hun verjaardagsfeestje hier wilden vieren.

Een of twee keer aan de bel trekken

Vanaf het moment dat de kinderen aan het touw trekken van de bel (een keer bellen is de winterfee/ twee keer bellen de lentefee) en ze vol verwachting voor de deur staan van het kinderatelier, gebeurt er iets met ze. Geruisloos stappen ze binnen in een sprookjeswereld waar ze stil van worden.

Ze kijken om zich heen: 'Het is hier heel oud hè?', 'Woon jij hier altijd?',

meegemaakt en nu opnieuw een functie heeft die past.

In prachtige kleuren oud geel en blauw past het helemaal bij de gele tegeltjes op de vloer. Een beetje bewustwording over hergebruik van materialen hoop ik op deze manier vóór te leven. Op de muur heb ik een schildering gemaakt met een sprookjesachtige sfeer en elke keer schilder ik er iets bij. Ook levende diertjes doen daaraan mee. Tijdens een feestje liep er een oorworm tot groot vermaak van de kinderen op de wand en zocht, zo leek het, zich een weggetje naar boven, de boom

in. 'Zou hij het trappetje ook vinden?' 'Ja, hij loopt het halletje in!' Dat zijn de leukste dingen, die spontane gebeurtenissen die het zo uitdagend maken, de gesprekken die de kinderen voeren onderling of met mij, de vragen die ze stellen, de belangstelling en de honger naar hele 'gewone' dingen, het proces van een creatie. Van het eerste moment: 'Dat kan ik niet maken' tot 'Dit heb ik helemaal zelf bedacht en gemaakt', de groei van het kind daarin en de bevestiging van je eigen kunnen en creativiteit. Vanaf het moment dat je het kind, dat vast zit weer op weg hebt kunnen helpen, kun je het los laten en zie je dat het zijn eigen weg vindt om zijn fantasie tot uiting te brengen. Er ontstaat een heel verhaal, ook onderling met de andere kinderen, je ziet de kunstwerken groeien. Wat eerst een ronde bal klei was, gewarmd en gekneet door je handen, is uiteindelijk een verhaal geworden, je eigen fantasie, je eigen creatie. Dat ontstaansproces te zien is waar het mij om gaat. Dat ze het later als herinnering op hun kamer zetten is leuk, de beleving, de ervaring is wat van waarde is.

Kabouterthee in de takkenhut

Als na het boetsen of schilderen het lekkers is opgesmuld gaan we met elkaar naar buiten. Bij de poort begint de ontdekkingstocht en de kinderen mogen de paaltjes met de wortelkindertjes volgen. Deze paaltjes zijn nu nog tijdelijk, op dit moment is iemand voor mij bezig om prachtige houten beelden te maken. Ook heeft hij voor mij een troon gezaagd uit een grote boomstam en allerlei bankjes. De ontdekkingstocht is bedoeld om te ervaren wat er in het seizoen en in een natuurrijke omgeving te beleven valt. Vanuit het beleven van de kinderen zelf, vanuit fantasie en met gebruik van al je zintuigen. Het kijken onder boomstammetjes naar diertjes, het voelen van schors en zachte blaadjes, het snuffelen aan struiken en bloemen, het luisteren naar het zachte zoemen in de stilte om je heen, het proeven van eetbare planten en vruchten, geven een verbondenheid mee met de natuurschatten om ons heen, 'voeden' het kind op een gezonde manier en laten het bewuster mee maken wat elke dag om ons heen aanwezig is.

Je hoeft niet alle plantennamen te onthouden of alles te weten over het leven van de diertjes, daar gaat het ook niet om. Het beleven, het ervaren, je zintuigen gebruiken en genieten van alles, maakt dat je contact hebt met de wereld om je heen. Daar leer je van, en die ervaringen gaan je leven mee.

Aan het eind van de tocht mogen de kinderen in de takkenhut kabouterthee drinken uit een kabouterserviesje, met een bijenhoningkoekje erbij. 'Is dat echt thee die kabouters drinken?'

En het maakt niet uit of je nu vijf jaar bent of al negen, dit is de lekkerste thee ooit. Het past allemaal net in dat hutje, gelukkig geeft het niet als je drupt op de vloerbedekking en ook later tijdens het vrije spel gaan veel kinderen nog even weer terug om daar gezellig te zitten.

Om daarna zonder voorgeschreven programma van volwassenen, maar naar eigen inzicht en creativiteit te mogen spelen. Misschien durf je zelfs wel heel erg vies te worden... Met je handen werken in het zand,

je eigen kracht voelen als je takken sjouwt, voorzichtig balanceren op een oude boomstam, rennen en ravotten samen met andere kinderen, je spel spelen met heel je lijf en naar 'harte'-lust weer kind kunnen zijn.

Hutten bouwen, schatgraven op het zandeiland en er ook nog één vinden, met water klierden, diertjes ontdekken als 'het rugdrijvertje' en daar een huisje voor maken.

Ruimte om te verkennen

Als kinderen hier voor de eerste keer komen merk je verschillende reacties. Jongens willen graag gelijk bezig zijn, doen (hoezo speurtocht: rennen), spelen, heel lichamelijk, vaak ook met enige competitie. Meisjes zijn onderling meer in overleg bezig (jij bent nu aan de beurt), zitten langer op plekjes, spelen een fantasiespel met elkaar.

Maar bij de meeste groepen zie je hetzelfde gebeuren naarmate de middag vordert. Terwijl ze eerst de hele buitenruimte onderzoeken, tijdens de belevingstocht al rondkijkend, alle hoeken en ruimtes willen zien en onderling in kleine groepjes zich opsplitsen, komen ze later weer

bij elkaar terug en spelen ze een fantasiespel waar ze alles en iedereen in betrekken. Dit sociale aspect vind ik enorm belangrijk, dat dit zo ontstaat. Ik bemoei me er niet mee tijdens het vrije spel, dit is van hen, de ruimte moet zo zijn dat ze geprikkeld worden en zelf hun fantasie weer leren gebruiken.

Er zijn kinderen geweest die uitriepen dat er hier helemaal niets te beleven viel, toen ze net kwamen. Die neem je, bijna letterlijk, aan de hand en laat ze zien wat je allemaal kunt doen met natuurlijk materiaal. Vrij gauw komt de van nature aanwezige creativiteit naar boven en vertrekken ze later die middag met rode konen, roepend dat als zij jarig zijn, ze alleen maar hier naar toe willen. Daar word je blij van.

Of het kind, dat op de vraag of het wel eens naar het bos ging antwoordde 'nooit' en of hij dan niet met papa hutten ging bouwen zei: 'Papa werkt of hij slaapt.' Dan is het zo mooi om hem te zien sjouwen met takken, rond te zien rennen alsof hij nog nooit heeft gerend en helemaal in zijn element raakt met alles om zich heen. En als ik al eens bij mezelf ergernis bespeur over gie-

ters, keien en takken die in het water worden geslingerd, dan houdt altijd de gedachte me positief, dat juist deze kinderen dit zo hard nodig hebben. Kinderen die geen maat meer kennen, alles willen hebben en veel agressie in hun spel laten zien, zijn juist de kinderen die baat hebben bij buitenspel in een natuurlijke omgeving.

Om weer kind te worden, met simpele middelen je spel te spelen, in samenwerking met de ander en met alle mooie materialen die de natuur je biedt.

Ook de rust die van natuurlijk spel uitgaat komt voort uit een natuurlijke omgeving. Het hectische leven van veel kinderen tegenwoordig maakt dat er altijd wel iets in beweging is, de geluiden en beelden die op kinderen af komen zijn overstellend. Als je rust en stilte aanbiedt en niet de 'leegte' op wilt vullen komen kinderen tot zichzelf.

Ity Busstra, Oostwijk 19,
7701 PS Dedemsvaart.
Tel: 0523-613193.
E-mail: ity@dekleinetuinman.nl

